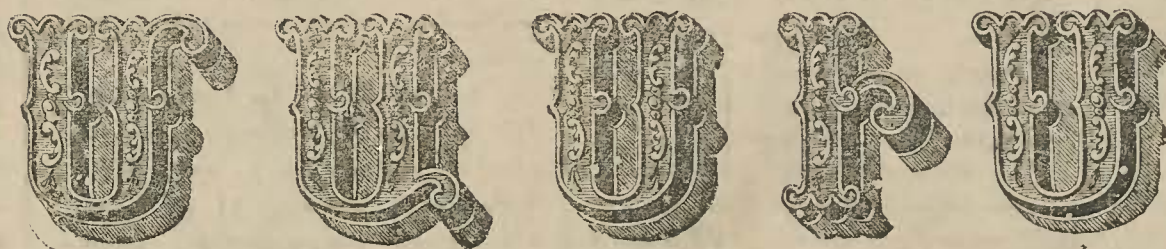

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին 40 ռ. 10 ժ. 12 ժ.
Վեցամս. : 20 ռ. 5 ժ. 6 ժ.
Պատր երկիրներու : 2 1/2 ժ.
Գրանցման տոգը մէկ անգամի հա-
մար 3 ժ. 10 ժ. երկու անգամի հա-
մար 2 ժ. 10 ժ. աւելի անգամներու
համար զոտ սահմանափակ կըլ-
լայ :
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արծ :

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՈՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գուրու ցնացած լրագրողներու
ծախքը խորագրուի մասնաւոր
Լրագրողս վերաբերեալ անհայտ
կամ որ և ինչ գրութիւններու
—ճնորդներն պիտի ուզուի զարա-
միա լսանալը քանի որ ինչ
198, Եւրո խան, Մասիսի գրասեն-
եակը :
Հանրու ծախքը շտապարած նա-
մակ շնորհակալութիւն :
Չապուած նամակ, յօդուած, հե-
տա չեն տրուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՍԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿԱՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 5 ՓԵՏՐՊՈԼԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հէրաթի Անգղիոյ կողմէն Պարս-
կաստանի տրուելու զրոյցը բաւական
վիճաբանութեան նիւթ եղած է իւ-
րազգայն : Բնագրաւորիկ կազմէն ազ-
գարարութիւն կ'ընէ Պարսկաստանի,
որ եթէ Անգղիոյ հետ գաշակցու-
թեան մասնէ, կրնայ իւր գոյութիւնը
վտանգի ենթարկել : Անգղիացի գըն-
դապետ Մէլլսոն թայմի մէջ նա-
մակ մը հրատարակելով Հէրաթի կա-
րեւորութիւնը կը ցուցնէր. այս դա-
ւառը տարին ութսուն հազար ոսկեղ
չափ եկամուտ ունի, որ անշուշտ լաւ
վարչութեամբ կրնայ աւելնալ, և
Անգլոստանի մէջ Անգղիական զո-
րաց ծախքը վճարելու նպատակէ
Գնդապետ Մէլլսոն ատենախօսու-
թիւն մ'ըրաւ նաեւ, ուր այս գաղա-
փարը կը պաշտպանէր, որ եթէ Ռուսը
Մէրզիս առնուն, պէտք է որ Անգղիա-
յիք ալ Հէրաթը գրաւեն : Արդ ի՞նչ
պէս կը լինի որ այժմ Անգղիա Հէրա-
թը Պարսկաստանի կուտայ, այս բանն
անշուշտ ուրիշ կերպով չկրնար մեկ-
նուիլ : Բայց եթէ ի վեր գաշակցու-
թեան մը : Եւրոպայ խան Հէրաթի մէջ
զօրք գումարած է և Անգղիացեաց
սոլաւանայիք կընէ : Ղազնիի մէջ ալ
թշնամի Անգլիական զուլաներ խմբու-
ած են : Անգղիացիք Բեհապիւրի մէջ ապրս-
տաւորութիւնը դեռ նոր դպրոցին,
և հաւանականաբար չեն կրնար եր-
կու նոր կէտերու դէմ ալ զօրք զըր-
կել առանց իրենց գիրքերը տկարա-
ցնելու, ուստի Պարսկաստանի հետ
գաշակցելով Հէրաթիցիները զսպելու
զորքն անոր կը յանձնեն : Բայց ահա
ւասիկ Ռուսիա իւր կէս պաշտօնա-
կան թերթերուն միջոցաւ ազդարար-
ութիւն ընելու կեննէ :

Զուլասացուի սակայն որ Ռուսիա
Հէրաթի համար Պարսկաստանի վրայ
յարձակի, այլ ինչ ալ կեդրոնական
Ասիոյ մէջ ընդարձակ բաժին մ'առ-
նուի նախամեծար կը համարի : Մէր-
զի գրաւելով յառաջիկայ գարնան :
Այս արշաւանքն ապրիլի մէջ պիտի
սկսի եղեր : Լորտ Պիքնսֆիլտ ըսած
էր թէ Ասիա բաւական ընդարձակ է
Ռուսիոյ և Անգղիոյ համար միանգա-
մայն : Ինչպէս կը տեսնուի, երկու տէ-
րութիւնը այս խօսքին գործնական
սպառնալիք տալէ դադարած չեն :

Անգղիական զօրավարաց Անգլա-
նըստանի մէջ բռնած ընթացքն, որով
պաշտօնան վիճակ հրատարակած և
շատ մը մարդիկ իւր մահապարտ կա-
խել տուած էին, Անգղիոյ մէջ բազ-
մաթիւ երեսփոխաններէ և ուրիշ կա-
րեւոր անձերէ բողոք հրաւիրեց առ
Լորտ Պիքնսֆիլտ : Բողոքարկուք կը
պահանջէին որ այն զօրքն զրոյցը չըն-

նութին մը բացառի, առարկելով թէ
պատերազմական գործողութիւններն
ի բաց առեալ, գրաւման միջոցին
խլէմաներ և ուրիշ անձինք իրենց
առնելէն ձերբակալուելով կախուած
էին, մինչդեռ ըստ քաղաքակրթ-
պատերազմի օրինաց՝ ասոնք չէին կըր-
նար յանցաւոր համարուիլ իրենց եր-
կիրն օտար յարձակման մը դէմ պաշտ-
պանելու համար գլխաւորութիւնը քա-
ղաքացի լինելով : Բայց Ռուսերէն զօ-
րավարը նամական մը կը հերքէ այն
կարծեցեալ անգլութիւններն : Այն
նամակն երեսփոխանական խորհրդա-
րանին մէջ կարգադրուեցաւ, բայց
արդեօք ընդգրկման մասն և բողո-
քարկուք անոր բացատրութիւններու
վը գոհ պիտի լինին : Ասոնք միշտ
պատճառ կը միտուն նախարարու-
թիւնը քննադատելու, և ինչ որ անց-
նի իրենց ձեռքը՝ կը ջանան օգուտ
քաղել անկէ :

Խորհրդարանին բացման առթիւ
Թագուհւոյն ըրած ատենախօսու-
թեան պատճենը վերջին թղթաբերով
եկաւ, բայց պարունակութիւնն ար-
դէն հեռագիրը ծանուցած էր, և
կարծեցեալ կարեւորութիւնէն զուրկ
է, Թագուհւոյն կը յուսայ որ Պիքնսֆի-
լտ զաշնագրին հիման վրայ հաստա-
տեալ խաղաղութիւնը տեւական կը լի-
նի, բայց կը յարէ թէ Թուրքիոյ մէջ
“անկարգութիւնը կը շարունակի և
վերջին պատերազմին պատճառած
վնասները գարնանեւ համար տա-
կաւին շատ ջանք պէտք են” : Այս
հաստատումը կրնայ ազդարարութիւն
մը համարուի, որ արդէն ամեն մար-
դու ծանօթ իրողութիւն մը կը յայտ-
նէ : Դժբաղդաբար ամենափոքր ալ-
նարկութիւն մը չկայ Անգղիական օ-
ժանդակութեան մը, որ Թուրքո-Անգ-
ղիական պայմանագրին յուսով տը-
ւած էր : Ընդհակառակն՝ Տէյլի Նիւզ
լրագիրը կը պնդէ թէ Թուրքիոյ մէջ
Անգղիական աղբեցութիւնը խիստ
վար ինկած է և թէ կառավարութիւնն
յայտնապէս թշնամի ընթացք մը կը
բռնէ : Վիլհելմայի թերթի մը թղթ-
թակիցը կըսէ թէ ի փոխարէն Սըր
Լէյարտի վերջին միջամտութեանց,
կայսերական նաւարանը ծառայող
Անգղիացիները ճանրուեցան : Բայց
Անգղիոյ դեսպանը դուրսէ իւր ազ-
դեցութիւնը մասամբ իւր վերա-
կանգնելու համար ինչպէս երէկուան
թուով ծանուցինք, բողոքական Պատ-
րիարքի մը հաստատութիւնը կը պա-
հանջէ եղեր, ուրիշ Պատրիարքաց
համահաւասար արտօնութեամբ,
զոր թէպէտ և Բ. Դուռն սկզբունքով
կ'ընդունի, այլ արտօնութիւնները սահ-
մանափակելու կուզէ եղեր : Բողոքա-
կանք արդէն ազդարարու մ'ունին,
և Թուրքիոյ այնչափ կարեւորութիւն
չունի՝ որչափ արտօնութիւններն և

թէ աւելի արտօնութիւն մը արուի
բողոքականաց, ուրիշ հաստատու-
թիւնք պէտք է փութան նոյն իրենց
համար ալ պահանջել :

Մանչեսթըր-Իլլինին-Նիւզ Սիւզ-
ական լրագրին յունի. 28 թիւ թեր-
թին մէջ հետեւեալ հաստատումը կը
տեսնենք :

“Վիլհելմայի Բրէսէ լրագիրը կը
պատմէ թէ Պիքնսֆիլտ վեհաժողովին
մէջ Լորտ Պիքնսֆիլտ կէտի մը վրայ
ինչպէս վիճելու է Ռուսական դիւա-
նագիտաց հետ, Հայկական սահմա-
նագիտութիւն վիճաբանութեան ներքե-
էր, բայց Անգղիոյ առաջին նախա-
րարն ըսաւ թէ ինք իւր առջեւ աշ-
խարհագրական քարտէս մը չունե-
նալուն պատճառաւ չէր կրնար ուշադ-
րութիւն ընծայել Շուվաթի կոմսին,
որ նոյն նիւթին վրայ տեղեկագիր մը
կը կարգար : Սենեկին մէջ միայն մէկ
հատ ընդարձակ քարտէս կար, որ
կորչաքով իշխանին թուղթերուն ծը-
րարին մէջ կը գտնուէր, և Լորտ Պի-
քնսֆիլտի արուեցաւ : Այնիւ Լորտը
խնամով քննեց այն աշխարհագրական
քարտէսն, և Ռուս դիւանագիտաց
առաջարկած սահմանագիտութեան տեղ
ինք նոր սահմանագիտութեամբ
կեց, որ պատերազմին ժամանակ Ռու-
սիոյ դրաւած Հայկական երկրին մէկ
մասը Թուրքիոյ կը վերադարձնէր :
Երկար վիճաբանութեան մը յետոյ,
յորում Լորտ Պիքնսֆիլտ արտաքոյ
կարգի համար թիւն ցուցուց Հայկա-
կան աշխարհագրութեան մասին, իւր
առաջարկած սահմանագիտութեան ըն-
դունուեցաւ : Ի մեծ պարտութիւն
Ռուս պատուիրակաց, որք չէին հա-
կընար թէ ինչպէս Լորտ Պիքնսֆիլտ
կրնար անմիջապէս այնպիսի սահ-
մանագիտութեամբ, որ իրաւարկաց
տաւոր էր Թուրքիոյ, և որոյ դէմ
Ռուսիոյ կողմանէ ալ որ և է իրաւա-
յի առարկութիւն մը չէր կրնար լինիլ
ի վերջոյ կորչաքով իշխանը լուծեց
այս գաղտնիքը : Իշխանն այնպիսի
քարտէս մը փոխ տուած էր Լորտ Պի-
քնսֆիլտի, որոյ վրայ քաջաւած սահ-
մանագիտութեամբ կը ցուցնէր թէ Ռու-
սիա մինչև ո՞ր աստիճան կրնար զի-
ջում ընել, եթէ իւր առաջարկած
սահմանագիտութեամբ, զոր կը բացատրէր
Շուվաթի կոմսը, Վեհաժողովէն չըն-
դունուէր : ”

ԵՐԵՎԱՆԻՆԵՐ ԽՆԴԻՐ

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ՏԵՍԻՆԵՏՈՎ

Անգղիոյ Խորհրդարանին 1880 տար-
ւոյ շրջանին առաջին նստին մէջ, ինչ-
պէս նաեւ խորհրդարանին բացումէն
քանի մ'օր առաջ, այլ և այլ քա-
ղաքացի մէջ կարեւոր բանախօսու-
թիւնք եղան, յորում միջոցներն իւր

դիրն, և մասնաւորապէս Թուրքիոյ
վիճակին վերաբերեալ խորհրդածու-
թիւնք մեծ տեղ բռնեցին, և բարե-
նորոգմանց հետ մերթ ընդ մերթ Հա-
յոյ անունն ալ յիշուեցաւ Սպասա-
կան կուսակցութեան անդամաց բա-
նախօսութիւններուն մէջ : Թէ և այն
բանախօսութիւններէն մեծ արդիւնք
մը չկրնար սպասուիլ, թէ և անհեր-
կը տեսնուի թէ նոքա զդալի աղբե-
ցութիւն մը չեն ընել Լորտ Պիքնս-
ֆիլտի Ուրեկեան աշխարհագրութե-
թեան վրայ, ոչ ալ Անգղիոյ հաստա-
րարութեան քուէն տղապատանաց դա-
սին շահեցնելու կը ծառայէին, այսու
ամենայնիւ, Թուրքիոյ բարեկամնա-
նուած երկրի մը խորհրդարանին և
մամուլին մէջ յուզուած ծանր խնդր-
ներն և եղած վիճաբանութիւնները
մեր երկրին համար նշանակալի են
բոլորովին զուրկ չլինելով, ի մօտոյ
ստիժ պիտի ունենամք յիշեալ բա-
նախօսութեանց Թուրքիոյ վերաբեր-
եալ մասերը մեր ընթերցողաց աշ-
քին տալիս դնել, զիստաւարապէս Սը-
կայի դուքսին, Հարթիլիլթընի մար-
քիզին, Պ. Բոուըրի և այլոց բանախօ-
սութիւններն, անգղիական նախա-
րարաց պատասխաններն և թայմի
խորհրդածութիւնները :

Բայց ամենէն առաջ կու գեմք մեր
ընթերցողաց ներկայել մայրաքաղա-
քէս թայմի և Տէյլի-Նիւզի թղթա-
կէցներուն գրեթէ միևնոյն թուակա-
նաւ յիշեալ լրագրաց զրկած եր-
կու կարեւոր նամակներն, յորս Թուր-
քիոյ վիճակը նկարագրելու ուզած են
երկարօրէն, և որք խորհրդարանին
բացումէն երկու երեք օր առաջ հը-
րատարակուած լինելով, աղատալու-
նայ ձեռքը դնել մ'եղած լինիլ կը
թուին : Թայմի այսօր պահպանողա-
կան թերթի մէջ, իսկ Տէյլի-Նիւզ
առաջին կարգի ազատական թերթ
մը, այսու ամենայնիւ ընթերցողը
պիտի տեսնեն որ այդ երկու հակ-
ընդդէմ լրագրաց Կ. Պոլիս նստող
թղթակիցներն, որք պարզապէս ի-
րենց քննութեանց արդիւնքն հազոր-
դելու պաշտօն ունին, գրեթէ հը-
զու մի և նոյն կարծիքը կը յայտնեն
Թուրքիոյ վիճակին վրայ :

Տէյլի Նիւզի թղթակցին նամակն
յունիս 26 թուականը կը կրէ : Թայ-
մի թղթի թղթակցին նամակն ալ յունիս
27 թուականը, մին իւրաքանչիւր թուով
Տէյլի Նիւզի մէջ հրատարակուած է-
միւսն ալ փետր. 3 թուով թայմի մէջ :
Ոչաւասիկ առաջին թարգմանու-
թիւնը ծանր և անարտաշահ մասերուն
ջնջմամբ և չափաւորմամբ Աւերդէ
կրկնել հոս թէ մեր միակ նպատակը
ներքին գործոց վրայ օտարազեաց
ունեցած արդի գաղափարներուն վը-
րայ պարզ տեղեկութիւն մը տալ է
մեր ընթերցողաց, երբ ներկայ պա-
րագայի մէջ այդ պիտի տեղեկութիւն

նեց Հայ Ժողովրդաց իր Սրբազան-
թեան ցոյցած ջերմ ընդունելու-
թեան համար, թէ հաւ ի թէ Բոմա-
նիայ բոլոր քաղաքները, և իր ա-
ղօթքները երկինք ամրաւճառ Հա-
յոց և Բոմանայ բարօրութեան հա-
մար, և ապա կրօնական արարողու-
թեան զինքն Ն. Գերապատուութիւն
Խորեն Նար-Պէյ իրեն սպասուած
կառքին մէջ ելնելով և Հայ հասա-
րակութեան անդամները ուղեկից
ունենալով գնաց կրօնց Օթմէի զի-
մաց արդէն իւր Գերապատուութեան
համար պատրաստուած բնա-
կարանը, ուր որ քանի մը օր առաջ
բնակած էր երկրիս արդարութեան
նախնարը, և այստեղ Ն. Գերապա-
տուութիւնն Պ. Նահանգապետին,
ստախանութեան Պ. Պաշտօնէին,
Օսմանեան Պ. Հիւպատոսին և Հայ
ազգի երևելացի այցելութիւնները
ընդունեց:

Երկրորդ օրը ուրբաթ յունուա-
րի 11ին Ն. Գերապատուութիւնը Պ.
Թէոփորոս Պաշտանեանի հետ փո-
խադարձ այցելութիւններ տուաւ
առաջի երեկոյ Ն. Գերապատուութեան
այցելութիւն ընդունելուն:
յետոյ վերադառնալով իր բնակա-
րանը, կէս օրէն վերջը ժամը չորսին
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Պ. Հիւպատո-
սին այցելութիւնը ընդունեց, որուն
հետ ժամու մը չափ տեսակցեցան:
Հոստի յետոյ Ն. Գերապատուութիւն-
ը բարեհաճեցաւ Պ. Խաչերեան Գա-
րադաշնանի մասնաւոր գարշոյն ա-
յցելութիւն տալ, ուր քանի մը աշա-
կերտք քննելով, կարծառօտ քննու-
թեան արգիւնքէն ամենայն կերպով
զոհ մնաց: յետոյ Ն. Գերապատուութիւնն
այցելութիւն տուաւ Պ. Պա-
շտանեանին բնակարանը և ապա
ազգաբարձուներ, և «Գուրիէր» լրագ-
րին գրասենեակը: Ն. Գերապատու-
ութիւնը մասնաւորաբար տարաբա-
նը աչքէ անցունելով կէս ժամու
չափ խօսակցեցաւ «Գուրիէր» լրագ-
րի Տէր և տնօրէն Պ. Պաշտանեանին
և նաեւ Պ. Խմբագրին հետ, և յե-
տոյ պատահմամբ հոն ներկայ գրու-
նուելով ծերակուտի անդամ Պ. Խո-
ան Չիլիբեյ բժիշկին, Ն. Գերապատու-
ութիւնը նորա հետ ալ խօսակցե-
լու բարեպաշտ հաւանութիւն ունեցաւ:
Շարաթ օր Ն. Գերապատուութիւնն
Աւստրո-Հունգարիոյ հիւպատոսին
այցելութիւն տուաւ մէկ ու կէս ժամ
անոր հետ տեսնուելով, և ապա
Հայոց ազգային գարշոյն այցելու-
թիւն տալով գարձաւ իր բնակարա-
նը և Պ. Ալէքսանդրու Գաբուլից երկ-
րիս ցամաքային չորրորդ խմբի ժե-
ներալին այցելութիւնն ընդունեց:

«Կիրակի օրը» ամառայ 13ին Գերա-
պատու Խորեն Նար-Պէյ Սրբազանա-
րեպետիկոսն Հայոց եկեղեցին Ս.
Պատարագ մատոյց, որոյ առթիւ
բարեմայթութիւններ եղան ի պա-
տիւ Ն. Ն. Թ. Թ. Բ. Բ. իշխանին և
իշխանուհւոյն Բոմանիոյ:

Պարբ. Պատարագը սկսեցաւ
ժամը տասն և կէսին ի ներկայու-
թեան տեղւոյ քաղաքական և զօ-
րական բարձր պաշտօնէից և երկ-
սեւ ժողովրդաց մեծ բազմութեան,
որոնցմէ շատերը եկեղեցւոյն մէջ տեղ
չէին կրնար գտնալ: Քաղաքական
պաշտօնեաներէն ներկայ էին Պ. Նա-
հանգապետը, ստախանութեան Պ.
պաշտօնէին, Պ. Քաղաքապետը իր
օգնականներով: Պ. Ալէքսանդրու
Ուրեքի գաղապատական բարձրա-
դաս տանիքի անդամն, Պ. Գոտարեի
Գործխարու նախագահ Գաւառական
Խորհրդոյ են, և Զորական պաշտօ-
նատարներէն ներկայ էին երկրիս ցա-
մաքային չորրորդ խումբի հրամանա-
տար Պ. Ալէքսանդրու Ռաքովից ժե-

ներալն իւր օգնականներով և ու-
րիշ այլ Օթմէներով: Հիւպատոս-
ներէն ներկայ էին Աւստրո-Հունգա-
րիոյ և Օսմանեան տէրութեան Պա-
րան Հիւպատոսները:

«Պատարագի» առեւ սուրբ Առա-
քելոյն զիրքը կարգ առնելէն զինքն
Գեր. Սրբազան Արքեպիսկոպոսն Հա-
յերէն լեզուով ազգաւ քարոզ մը խօ-
սեցաւ, որ Հայոց սրտին մէջ ազգա-
սիրական հոգի բոլոր սրբից իւր ճար-
տար և խնամարկով խօսեցերով իւր-
բառերով նաեւ որ Բոման ազգը սիրեն
զիստութեամբ լուսաւորուին որ Հա-
յաստանի պատմական և փառաւոր
անցեալին արժանի ըլլան և միշտ յի-
շեն: Նորին Գերապատուութիւնն այս
առթիւ ալ յայտնեց իր երախտագի-
տութիւնը զոր ունի Բոմանիոյ իշխա-
նին, իշխանուհւոյն, երկրիս պաշ-
տօնատեղւոյ և ան քաղաքներուն
որոնց մէջէն անցած է՝ իրեն եղած
համակարան ընդունելութեանց նը-
կատմամբ, յայտնելով նաեւ մեր աղա-
տական կառավարութեան վրայ իւր
գովանանութիւնը և տուած կարեւո-
րութիւնը, որով Բոմանիա զարգա-
րուած է:

«Մասնաւորաբար Նորին Գեր-
իւր շնորհակալութիւնները մատոյց
տեղւոյ քաղաքական և զինուորա-
կան պաշտօնէից՝ այն սիրով ընդու-
նելութեանց համար՝ զոր իրեն մա-
տուցին Բոմանիոյ երկրորդ մայրա-
քաղաքին մէջ, յայտնելով ամենա-
ջերմ կերպով իր բարձր մեծարանքն
այս իմաստուն պաշտօնէից: Աւստա-
րանը կարգաւորելէն ետքը, Նորին
Գեր. Գաղղիերէն լեզուով ատենա-
բանութիւն մը ըրաւ, որուն բովան-
դակութիւնն աւելի վարը կը հրատա-
րակեմք:

Մնացեալ հետեւեալ լուսն

Ձմեռեալ 30 Յունի 1880

... Տէր.

Արդումանեան Ստեփան էֆէնտի, որ
Օսմանեան տէրութեան գաղապարաց
ընդհանուր տեսչի պաշտօնով 6-7 ամիս
ի վեր ընտանեօք քաղաքին մէջ հաստա-
տուած էր, կարճատեւ հիւանդութենէ
մը գրեթէ առողջանալէ զինքն, երկ
յունուար 29 երեկոյն յանկարծամահ
վախճանեցաւ մեծ տուգի մէջ թողնելով իւր
ազնիւ դերգատանն, բոլոր ծանօթնե-
րէն, և զրեթէ ամբողջ Հայ ժողովուր-
դէն: Հանդուցելոյ յուզարկութեան
տեսիւ հանդէսն մեծ շարժում տուաւ
քաղաքին: Խառն բազմութիւն ամեն
ազգի և ամեն կարգի մարդոց կը փո-
թային յետին շաբաթ Մեծաշուք հան-
գուցելոյ: Գաւառի Բարձր. Կուսակա-
լին կողմէ յատուկ պաշտօնակալ զրկուած
էր, և բազմութիւն պահակ զօրքեր սղալի
թափօրին բարեկարգութեան կը հրկէ-
ին: Սոյն յուզարկութեան կողմէ
ցէին Տէրութեան պաշտօնատեղիներէ
բարձրատեղիներ անձինք, Մեծաշուք Տի-
րան էֆէնտի թաղթագեան, Աւստրա-
կան ժողովոյ նախագահն, «Միւտտայի
ուսումնի» քննիչ Միքայէլ էֆէնտի և նո-
րին օգնական Տիլպէրեան Զարեհ էֆէն-
տի, Քաղաքապետութեան ժողովոց ան-
դամներէն շատերն, Աւստրիական տէ-
րութեան հիւպատոսն, և միւս ամեն
տէրութեանց թարգմաններ և պահակ-
ները: Ազգ. Վարչութիւնն ևս փութաց
Մեծաշուք հանգուցելոյ արժանի պա-
տիւն տեսուցանել, և ազնիւ ու առա-
քինի Հայուն վերջին շքոյ նուիրական
պարտաւորութիւնը կատարել: Մեր Գե-
րապատեւ առաջնորդ Սրբազան Հայրն,
իւր հետն ունելով բոլոր կրօնական գա-
ւորն, և Ազգ. Վարչութեան ժողովոց և
խորհրդոց անդամներն՝ կը ներանային
սղալի երկայնատող թափօրին, որ երե-
կոյեան պահուն հասաւ ի սուրբ Ստե-
փանոս եկեղեցին: Տաճարին մէջտեղը
զրուցեցաւ մեռելակիր դադարն, որուն
վրայ կը տեսնուէին հանգուցելոյ բար-

ձրը տաղանդին վերաբերեալ չքանչա-
ներն, սուրն և համազօրեան: Գեր.
Սրբազան Հայրն սրտառու զամբասա-
կանով մի նկարագրեց հանգուցելոյն ազ-
նիւ ձրքերն, արդարաւոր բնաւորու-
թիւնն, հաւատարմիւ և դարձունեայ պա-
տօնավարութիւնն, և Հայութեան սիրով
և զղայմամբ լի սիրտը, և նոյն իսկ
Հայութեան ճշմարիտ օգուտն իւր բոլոր
կենաց տաղին և վերջին նպատակ ու-
նեցոյ ազնիւ և առաքինի անձ մի լինե-
լուն, և վերջապէս իւր անզոյգ հայրե-
նասիրութեան և ընտիր յատկութեանց
զոհ մի եղած ըլլալն դարձաբար բան-
իւր հաստատելէ զինքն՝ օրհնեց Արքեպի-
սկոպիտի անմահանալի անունն և քաղցր
միջատակը, որ ամբողջ Հայ ազգի սըր-
տին մէջ անմահ սիրտ մնայ: Գեր. Սըր-
բազանն ինքն իսկ վաղկելով այսպիսի
հազուադէպ անձի մը և հայրենակեր
Հայուն մը անդամ բաժանման և վերջին
հրաժեշտին վրայ, յանգեց իւր խօսքը հը-
րապարակաւ յայտնելով ազգային շնոր-
հակութիւնն առ Բարձր. Կուսակալն, և առ
Հայուն բարձրատեղիներն պաշտօնակալն,
և առ համարին Հայ ժողովուրդն, որը
Արքեպիսկոպիտի ազնիւ ձրքերն և
ազգանուէր սրտին եռանդուն զղայմա-
ներն լաւ գնահատելով՝ նորա յուզարկա-
ւորութեան շուքն ունեցուցած էին:

Այսպէս ահա, Արքեպիսկոպիտի,
թէ և փոքր ժամանակ պատկառեցաւ
Ձմեռեալի մէջ, սակայն իւր ազնիւ ու-
նասիրութեամբ, իւր արդարաւոր զգա-
ցունմամբ և գործերով շուտով գրաւեց
ամենուն սիրտն ու համարումը, շուտով
տարածուեցաւ գաւառին մէջ նորա սի-
րելի անունն, և բնիկ Ձմեռեալիցի մի
ուսկի սիրուեցաւ, և մինչև իւր յու-
զարկաւորութեան վերջին կէտը համակ-
րական ցոյցերով յարգուեցաւ և պաշ-
տուեցաւ:

Արշալի մեծ և քաղցր է Արքեպի-
սկոպիտի անունն, այնքան մեծ և զա-
ւոր եղաւ նորա բաժանման ի մէջն:
Վասն որոյ Նրկային միջոցաւ իւր
մաղթելով նորա ազնիւ գերապատանին
և մեծաշուք ազգականացն, և բոլոր զին-
քը ճանաչող բարեկամաց, կը կրեմք
մեր խօսքը Արքեպիսկոպիտի էֆէնտի հա-
յասէր և համարաւոր զազգայնաց հետե-
ւող լինելու և նորա ազնուութեան տի-
պարն հանդիսանալու յորդոր կարգաւոր
բոլոր ազգայնոց:

Խնդրեմ, Մեծ. Տէր, Ձեր պատուա-
կան թերթին մէջ այդքան հրատարակու-
նորէ ընէք, որով մնամ Ձեզ միշտ ըն-
նորհապարտ:

Ա. Սարգիս Թ. Պաշտանեան

Բերա 4 Փետր. 1880

... Խմբագրապետ

Կը խնդրեմք Ձեր Մեծապատուութեան
թերթին որ բարեհաճիք հրատարա-
կել Ձեր պատուական լրագրին միջո-
ցաւ թէ յունուար 13էն ի վեր ա-
մեն լրագիրներու նիւթ եղած մեր
խանութի գողութեան լուրը անըս-
տոյդ տարածայնութիւն մ'է, որուն
ճիշդ եղելութիւնը ահաւասիկ Ձեզի
կը հաղորդեմք:

1879 Դեկտ. 28ին մեր խանութի
նախկին պահապան Կիրակոս անուն
անձը, խարակեօղ օղլու խորանանցի
Ակոբէն երաշխաւորելով իր տեղը
գրաւ: 1880 Յունի 13 շաբաթ դի-
շեր վերջիւեալ խարակեօղ օղլու Ա-
կոբը մեր խանութին մէջ գտնուած
երկաթէ անտուղ և գարնանները
կատրելով անոնց մէջէն ազամանու-
եայ և ոսկեղէն ծանրագին վաճառք-
ներ, երկաթեւոյ բաժիններ և
պատրաստ ստակ գոյնաւոր անհե-
տացեր է: Բարեբաղդաբար ժամա-
նակ չէ ունեցել բանալու այն գա-
րանը որ կը պարունակէր յաճա-
խորդներու վաճառքները, ուրկէ կը
հետեւի թէ չարագործը միմեկի էր իւր
ձեռնարկութեան մէջ: Գր. Եթէ միմեկի
չըլլար, անշուշտ է որ մնացած մէկ
քանի կուր արծաթեղէններով ա-

նոնք ալ պիտի գտնուէին: Իսկ ես
թէ միմեկի ալ չէր, իւր գիւղակիցնե-
րէն միայն մէկուն հետ ընկերացած
կը կարծուի:

Գալով այն անտոյգ տարածայ-
նութեան՝ զոր ամեն լրագիրը կը
հրատարակէ թէ մեր խանութի պա-
հապան խորանանցի Ակոբը սպան-
նուած գտնուել է մեր խանութին
մէջ, այս եղելութիւնը անկարելի է:
զի առանց խանութին գաւառ և եր-
կաթէ պատահմանները կատարելու՝ ան-
հրաժեշտ է որ գող մը գրանց կարե-
նայ մննալ և այսպիսի գործ մ'ալ
երբէք չկրնար տեղի ունենալ պահա-
կանցի մը գիւմացը, ինչպէս որ գա-
ղութիւնը եղած կիրակի օրը ստախ-
անութեան պաշտօնեայնէր գալով,
խանութին ամեն կողմը ամենայն ու-
շաղքութեամբ քննեցին և մեր պա-
հապանին անկողնէն և անոր պարապ
անտուկէն դուրս տրիշ բուն մը չկըր-
ցան գտնել:

Ընդունեցէք, Տէր, մեր երախ-
տագիտութեան խորին յորդանքը:
Յովսէփ Թարգման Պետրոս Գաբուլից

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐԵՐ
ՀԱՆՐԱՀԱՇՈՒՈՅ

Գաղղի լեզուներէն Ժողովոյ հաւան
Յօդունաց Պ. Յ. Թաղապետան
Նախկին սպաներա կողմերական Լիւթի
և համարաւորի
Գաղապատ. չափական և բնական
գիտութեանց

Սոյն գիրքը կը պարունակէ հան-
րահալուական գործարարութիւնները,
Ա. Բ. և Գ. կարգի հաւասարութեանց
նոյնպէս փոխադարձ հաւասարութեանց,
մեծաշուք և միւրաբար և նշանա-
կաց վրայ ընդարձակ տեղեկութիւն-
ներ և իւրաքանչիւր գաղապար վերայ
վարժութիւններ: Գալով առաջա-
կութեանց, զոյն բաղմունտեան ընե-
լու և կնճառանքուն լուծումը գիւ-
րացնելու խնամք տարուած է:

Ազգի մէջ առաջին գիրքը կըը-
նայ համարուի, ուր երկրաչափա-
կան առաջարկութեանց լուծումներ
քննադատուած են, կանոններն ի-
մաստաւորելով հետեւեալ են գոր-
ծողութիւններէն, սեւականն ար-
գիւնք եղած է գործողականին և ոչ
թէ փորձէ առաջ վերադառնալ կանոն-
ներ գրուած են, որք անհասկանա-
լի կը գաւառան աշակերտին և փոխ
անոր միտքը մեքենայացնելու կը ծա-
ռայեն:

Կեդրոնաւորելն է Պոլիս Թ. Գա-
լաֆեան գրատուը, նաեւ տրիշ Հայ
գրապատուաց և Բերա գրապատու-
վէյի գրատուը, գին մէկ քառորդ
Օսմ. լիւրս:

Ի Լ Ա Ն

Աստղերի Շտապէ աղայ վէ թա-
պուրէր իլէ խաղիկէսունէլէր իշուն
ասօղան ալթըր սէնէսլ մարտ իպթի-
տասընտան շուպաթը նիհայէթինէ
գատար ճիսս վէ մըդաարը մահֆուդ
պուլունան տէֆթերտէ մուհարբը
էնգայի թաղիլէ վէ պոյթարիէ վէ
էլթիվ վէ հանգաթը իսթէհարիլէ վէ
ճէրահիլէին միւպոյլեաղնաւ լուզում
կէօրիւնմիւշ օլմաղլէ՝ պուլարըն ի-
թաքնա թաղիլ օլմաղլըն հարպիւ-
նէղարէթի լէվաղիմիթ տայրէֆինէ
միւրահաւաթ իթմէլէրի իլան օլու-
նուր:

1880 Գեոնունի տանի
Պաղը Սէրապըր

